

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 3. oktober 2018
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Emil Thomas Hilligsøe
Thomsager
Sagsnr.: 2018-731-0033
Dok.: 869308

KOMMENTERET OVERSIGT

over

Høringssvar vedrørende udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven og straffeloven (Tilfældighedsfund som bevis i sager om opløsning af en forening m.v.)

I. Høringen

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 17. august 2018 til den 14. september 2018 været i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Foreningen af Offentlige Anklagere, Politiforbundet, Advokatsamfundet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Amnesty International, Danske Regioner, Det Kriminalpræventive Råd, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, KL, Landsforeningen KRIM og Retspolitisk Forening.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra:

Østre og Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Den Danske Dommerforening, Politiforbundet, Advokatsamfundet, Amnesty International og Institut for Menneskerettigheder.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriets bemærkninger til høringssvarene er angivet i kursiv.

II. Høringssvarene

Østre og Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Den Danske Dommerforening og Politiforbundet har ikke bemærkninger til lovudkastet.

Advokatsamfundet anfører bl.a., at det er retssikkerhedsmæssigt problematisk, at gamle beviser, som i dag muligvis ikke kan føres, med forslaget kan ”vækkes til live” og anvendes uanset alder. Det anføres desuden, at lovforslaget giver indtryk af at være mere eller mindre specialdesignet til brug for opløsningssagen mod Loyal to Familia (LTF), og Advokatrådet finder det på den baggrund ønskværdigt, at lovforslaget uddybes med bemærkninger af mere statsretlig karakter om ikrafttræden og singularitet.

Lovforslaget fastslår, at retsplejelovens regler om tilfældighedsfund ikke er til hinder for, at materiale, som politiet i medfør af retsplejeloven har indsamlet ved en ransagning eller et indgreb i meddelelshemmeligheden som led i efterforskningen af et strafbart forhold, kan anvendes som bevis i retten under en sag om opløsning af en forening. Som anført i bemærkningerne til lovforslagets ikrafttrædelsesbestemmelse (§ 3), hvorefter loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende, vil de foreslåede ændringer af retsplejeloven om tilfældighedsfund også finde anvendelse i verserende sager, når der efter lovens ikrafttræden opstår spørgsmål om førelse af bevis i retten. Dette gælder også, når de oplysninger, der er tale om at føre som bevis i retten, er tilvejebragt før lovens ikrafttræden.

Baggrunden herfor er som anført i bemærkningerne til bestemmelsen, at det af hensyn til den kommende retssag om opløsning af LTF er vigtigt, at retstilstanden med hensyn til at anvende tilfældighedsfund som bevis i retten i en sag om opløsning af en forening afklares snarest muligt.

Lovforslaget afklarer de processuelle rammer for bevisførelsen i en opløsningssag, men ændrer ikke – hverken fremadrettet eller med tilbagevirkende kraft – på betingelserne for at iværksætte de indgreb, hvorved oplysningerne er fremkommet.

Det bemærkes i den forbindelse, at tilfældighedsfund er lovligt tilvejebragte oplysninger, der er fremkommet i forbindelse med efterforskningen af strafbare forhold, og at tilfældighedsfund er tilvejebragt efter forudgående eller undtagelsesvist efterfølgende retskendelse.

I lighed med fremgangsmåden ved den seneste ændring af retsplejelovens § 789 om tilfældighedsfund, der indsatte stk. 3 i bestemmelsen, hvorefter det blev muligt under visse betingelser at anvende tilfældighedsfund som bevis i retten med rettens forudgående tilladelse (§ 2, nr. 6 og 7 i lov nr. 411 af 10. juni 1997), foreslås det derfor, at ændringen af tilfældighedsfundsreglerne skal finde anvendelse dagen efter offentliggørelse i Lovtidende og også i verserende sager.

Grundlovens § 3, 3. pkt., hvorefter den dømmende magt er hos domstolene, sætter i et vist omfang retlige grænser for lovgivningsmagts adgang til at vedtage singulære love, jf. Jens Peter Christensen m.fl., a.st., side 78 og 80, og Henrik Zahle, Regering, forvaltning og dom, 3. udg. (2004), side 95.

Uagtet at der er et aktuelt behov for en afklaring af retstilstanden i forbindelse med den kommende sag om opløsning af LTF, er der tale om en generel ændring af reglerne om tilfældighedsfund, som vil gælde for enhver sag om opløsning af en forening og ikke kun sagen om opløsning af LTF.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at den foreslåede ændring som nævnt afklarer de processuelle rammer for bevisførelsen i en opløsningssag, og at der ikke med lovforslaget tages stilling til domstolenes bevisbedømmelse i opløsningssager, herunder hvilken værdi beviser, der er tilvejebragt i forbindelse med efterforskningen af strafbare forhold, skal tillægges i sådanne sager.

På denne baggrund kan det ikke antages, at grundlovens § 3, 3. pkt., er til hinder for, at lovforslaget finder anvendelse også på verserende sager.

Institut for Menneskerettigheder anfører, at regler om tilfældighedsfund medvirker til at sikre en rimelighed og retfærdighed i, hvad der kan indgå som bevis i en sag. Hvis der ikke er regler om anvendelse af tilfældighedsfund som bevis i retten i sager om opløsning af en forening opstår der risiko for, at grundlæggende krav til mistankegrundlag og efterforskningskvalitet mv. sættes ud af kraft, og at straffesager mod medlemmer af en forening ”pustes kunstigt op” for at få beviser til en eventuel efterfølgende forbuds-

sag mod den pågældende forening. På den baggrund anbefaler Institut for Menneskerettigheder, at reglerne om brug af tilfældighedsfund i sager om opløsning af en forening udformes, så de minder om de nuværende regler om begrænsning af brug af tilfældighedsfund, herunder eventuelt med mulighed for, at retten kan givetilladelse til anvendelse af tilfældighedsfund.

Amnesty International anfører, at der kan være gode grunde til at ændre reglerne om tilfældighedsfund i sager om opløsning af en forening, og at det vil kunne føre til urimelige resultater, hvis manglende mulighed for at anvende tilfældighedsfund risikerer at besværliggøre politiets arbejde. Amnesty finder imidlertid, at det fremsendte forslag går for vidt, når det foreslås, at tilfældighedsfund skal kunne anvendes som bevis i retten uden prøvelse af en dommer eller en anden ekstern part.

Som anført i pkt. 2.1.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger er der efter Justitsministeriets opfattelse behov for at fastslå, at der ikke er noget til hinder for at anvende tilfældighedsfund som bevis i retten i en sag om opløsning af en forening.

Justitsministeriet lægger herved vægt på, at reglerne om begrænsning af anvendelsen af tilfældighedsfund som bevis i retten er en undtagelse til udgangspunktet om fri bevisførelse.

Justitsministeriet lægger endvidere vægt på, at en sag om opløsning af en forening med hensyn til betydning og alvor i højere grad kan sammenlignes med en straffesag om grov kriminalitet end en straffesag om mindre grov kriminalitet. Af samme årsag bør anklagemyndigheden ikke afskæres fra at føre relevante beviser, som politiet er i besiddelse af, når der vurderes at være grundlag for at føre en sag om opløsning af en forening.

Endvidere bemærkes det, at grundlaget for en sag om opløsning af en forening oftest vil være straffesager mod medlemmer af den pågældende forening, og beviserne i disse straffesager kan i forvejen omfatte tilfældighedsfund.

Af de samme grunde er det Justitsministeriets opfattelse, at det generelt bør være tilladt at anvende tilfældighedsfund som bevis i sager om opløsning af en forening. Der er således ikke efter Justitsministeriets opfattelse behov for at foretage en konkret vurdering af, hvorvidt oplysningernes brug bør tillades.

Det bemærkes afslutningsvist, at det fortsat vil være op til dommeren i en sag om opløsning af en forening på sædvanligvis at afvise bevisførelse, hvis det f.eks. ikke findes relevant, ligesom det fortsat er op til domstolene, hvilken vægt der skal lægges på beviset.

III. Lovforslaget

I forhold til det lovudkast, som har været sendt i høring, indeholder det fremsatte lovforslag ikke indholdsmæssige ændringer, men der er foretaget visse mindre ændringer af sproglig og lovteknisk karakter.